

Vergaderjaar 2025–2026

27 863

Betalingsverkeer

Nr. 146

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 juni 2026

Bijgevoegd ontvangt u de jaarrapportage van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) van 2025. Het MOB is een samenwerkingsverband dat als doel heeft om het betalingsverkeer in Nederland efficiënt, veilig, betrouwbaar en toegankelijk te houden, en wordt voorgezeten door De Nederlandsche Bank (DNB). In het MOB zijn zowel aanbieders als gebruikers van het betalingsverkeer vertegenwoordigd.¹ De MOB-jaarrapportage beschrijft wat het MOB in 2025 heeft ondernomen en noemt een aantal speerpunten voor 2026. In deze brief geef ik een overzicht van de belangrijkste resultaten van het MOB in 2025. Ook doe ik een aantal toezeggingen aan en moties van uw Kamer af.

Veilig en weerbaar betalingsverkeer

De jaarrapportage van het MOB benadrukt het belang van een weerbaar en veilig betalingsverkeer voor het behoud van publiek vertrouwen in het betalingsverkeer. Ik onderschrijf dit belang. In een wereld waarin de geopolitieke spanningen zijn toegenomen is uitval en verstoring echter nooit uit te sluiten. De jaarrapportage bespreekt daarom de mogelijkheid tot uitgestelde pinbetaling als mogelijke noodvoorziening bij grote pinstoringen. De invoering van uitgestelde pinbetalingen vergt aanpassingen door meerdere partijen in de pinketen. Het MOB vervult een belangrijke functie door deze partijen dichterbij elkaar te brengen en deze gezamenlijke noodvoorziening in samenwerking met de juiste partijen in de toekomst mogelijk te maken. Dit is een ontwikkeling die ik aanmoedig.

¹ O.a. ANBO-PCOB, Betaalvereniging Nederland, Consumentenbond, Centraal Bureau Levensmiddelenhandel en Raad Nederlandse Detailhandel, Ieder(in), Koepel Gepensioneerden, NOOM, SOMNL, Senioren Netwerk Nederland en ABC, Koninklijke Horeca Nederland, MKB-Nederland, Nationale Winkelraad, Nederlandse Vereniging van Banken, Oogvereniging, Thuiswinkel.org en De Nederlandsche Bank (DNB). Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Ministerie van Financiën zijn waarnemend lid.

Een weerbare samenleving maken we samen. Daarbij is het belangrijk dat we zijn voorbereid op eventuele uitval of verstoringen in het betalingsverkeer. Het MOB publiceerde op 20 mei 2025 adviezen aan consumenten en toonbankinstellingen over hoe zij zich kunnen voorbereiden op een noodsituatie waarbij het 72 uur (gedeeltelijk) niet mogelijk is om elektronisch te betalen.² Zo is geadviseerd om 70 euro per volwassene aan te houden en 30 euro per kind. Toonbankinstellingen wordt geadviseerd om voor een alternatief voor pinbetalingen te zorgen en voldoende wisselgeld aan te houden. Het advies is meegenomen in de Rijkscampagne *Denk vooruit*³ en in het informatieboekje *Bereid je voor op een noodsituatie*, dat eind 2025/begin 2026 bij alle huishoudens in Nederland werd bezorgd. Uit DNB-onderzoek blijkt dat begin 2026 71% van de ruim 1.700 geraadpleegde consumenten bekend was met het advies en 58% van de consumenten heeft dit bedrag ook daadwerkelijk in huis.⁴ Van de consumenten die minder contant geld hebben dan geadviseerd, zegt een op de drie dat zij er nog niet aan toe zijn gekomen om het advies op te volgen.

Met de Aanpak vitaal versterkt het kabinet de weerbaarheid van de vitale infrastructuur en beschermt deze tegen bestaande en nieuwe bedreigingen en risico's.⁵ Onderdeel hiervan is de beleidscyclus vitaal die inzichtelijk maakt welke processen en diensten dusdanig essentieel zijn voor de Nederlandse samenleving, dat uitval, verstoring of manipulatie daarvan kan leiden tot ernstige maatschappelijke ontwrichting, ernstige economische schade of, in het uiterste geval, een bedreiging van de nationale veiligheid. Op 14 november 2025 informeerde ik u over de afronding van de eerste fase van de beleidscyclus vitaal waarin voor de financiële sector is bepaald welke processen en instellingen vitaal zijn.⁶ Ik informeer u na de zomer in een separate brief over de afronding van de beleidscyclus vitaal.

In 2025 was er een stijging te zien in de schadecijfers door (online) fraude in het betalingsverkeer. Zo is de schade door bankhelpdeskfraude gestegen van 22,7 miljoen euro in 2024 naar 25,8 miljoen euro in 2025. In 2025 is in 45% van de gevallen van bankhelpdeskfraude de schade onder het coulancebeleid van de banken vergoed.⁷ Dit percentage is gedaald ten opzichte van 2024 (48%), vooral door herhaald slachtofferschap, doordat zakelijke rekeninghouders slachtoffer werden en doordat de crimineel zich had voorgedaan als iemand van een andere organisatie dan van de bank van het slachtoffer. Online fraude blijft een belangrijk maatschappelijk probleem. Sinds 2021 werkt mijn ministerie daarom samen met de Ministeries van Justitie en Veiligheid en van Economische Zaken en Klimaat, de NVB en een groot aantal private partners aan de integrale aanpak van online fraude. De integrale aanpak is erop gericht om, naast hetgeen de individuele partijen al doen, gezamenlijk aanvullende acties te ondernemen om fraude te bestrijden. De Minister van Justitie en Veiligheid zal u voor het zomerreces informeren over de gezette stappen in 2025 en zal ook het actieplan voor 2026 met u delen.

² Het advies is te raadplegen op de website van DNB via: <https://www.dnb.nl/betalen/contant-geld-in-jouw-noodpakket/>.

³ Te raadplegen via: <https://www.denkvooruit.nl/>.

⁴ Het onderzoek is te raadplegen op de website van DNB via: <https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/nieuws-2026/advies-over-contant-geld-voor-nood-bij-meerderheid-consumenten-bekend/>.

⁵ Kamerstukken II, 2022–2023, 30 821 nr. 175.

⁶ Kamerstukken II, 2025–2026, 30 821 nr. 323.

⁷ Het coulancekader is beschikbaar op de website van de NVB. Te raadplegen via: <https://www.nvb.nl/nieuws/toetsingscriteria-voor-coulance-bij-bankhelpdesk-fraude-spoofing>.

De afgelopen jaren nam het aantal plofkraken in Nederland fors af. In 2025 werden in Nederland drie plofkraken op geldautomaten gepleegd. Vanaf het begin van 2026 tot nu is het aantal echter sterk toegenomen: er vonden al achttien plofkraken plaats. Criminelen richtten zich daarbij aanvankelijk vooral op sealbagautomaten van Geldmaat, maar ook op geldautomaten van zogeheten *independent ATM deployers* (IAD's) vinden vaker plofkraken plaats. Geldmaat heeft in overleg met de politie tijdelijke maatregelen getroffen. Ik vind het belangrijk dat de beschikbaarheid en bereikbaarheid van contant geld gewaarborgd wordt. Samen met de politie, de banken, DNB en het Ministerie van Justitie en Veiligheid blijf ik in gesprek over passende veiligheidsmaatregelen zodat de beschikbaarheid en toegankelijkheid van contant geld zo min mogelijk onder druk wordt gezet.

Toegankelijk betalingsverkeer

De digitalisering van het betalingsverkeer – en onze steeds verdergaande digitaliserende samenleving – biedt voor de meesten van ons veel betaalgemak en -mogelijkheden, maar leidt ook tot uitdagingen voor mensen die bijvoorbeeld minder digitaal vaardig zijn. Het verbeteren van de toegankelijkheid van betaaldiensten voor consumenten in kwetsbare posities was in 2025, net als in voorgaande jaren, een belangrijk thema in het MOB. Mede naar aanleiding van het DNB-onderzoek⁸ dat aantoonde dat ruim 1 op de 6 volwassen Nederlanders hun bank- en betaaldiensten niet geheel zelfstandig uitvoert, hebben de banken de afgelopen jaren in samenwerking met consumentenorganisaties, met name die mensen in een meer kwetsbare positie vertegenwoordigen, via het programma «Toegankelijk bankieren»⁹ initiatieven ontplooid om de toegankelijkheid van betaaldiensten te verbeteren. Het MOB monitort de toegankelijkheid van het betalingsverkeer nauwgezet. Uit de Toegankelijkheidsmonitor Consumenten en Ondernemers 2024¹⁰ en de Monitor Toegankelijk Bankieren¹¹, bleek dat deze initiatieven (nog) onvoldoende effect hadden en dat de problematiek complexer is dan verwacht. In mei 2025 is het gezamenlijke «Plan van aanpak Intensivering Toegankelijk Bankieren 2025 en verder» gepresenteerd in het MOB¹², waarin deze nieuwe inzichten zijn meegenomen. Ook zijn de toegankelijkheidsdoelstellingen uit 2023 verfijnd, zodat deze beter aansluiten bij de praktijk en meer de nadruk leggen op passende hulp, zelfstandigheid en tevredenheid per aandachtsgroep, zonder de vergelijkbaarheid met eerdere metingen te verliezen. Net als het MOB waardeer ik de individuele en gezamenlijke inspanningen van de banken om de toegankelijkheid van betaaldiensten te verbeteren en hoop ik dat het effect hiervan ook terug te zien is in de resultaten van de Toegankelijkheidsmonitor Consumenten 2026. Deze wordt in het derde kwartaal van 2026 uitgevoerd; de resultaten verschijnen in het voorjaar van 2027. Zoals ik ook eerder heb toegezegd zal ik op basis van de resultaten bezien of de acties toereikend zijn en of er andere maatregelen nodig zijn om de toegankelijkheid te waarborgen.

Ook wordt er in de MOB-jaarrapportage stilgestaan bij het onderzoek dat in mei 2024 is aangeboden aan uw Kamer, waaruit blijkt dat één op de tien klanten discriminatie ervaart in de interactie met banken en betaalinstanties. Daarna hebben de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB),

⁸ Digitalisering van het betalingsverkeer: een uitkomst voor de één, een uitdaging voor de ander.

⁹ Te raadplegen via: <https://toegankelijkbankieren.nl/>.

¹⁰ DNB (2024), Toegankelijkheidsmonitor Consumenten en Ondernemers 2024

¹¹ Programma Toegankelijk Bankieren (2025), Monitor Toegankelijk Bankieren.

¹² Gezamenlijk plan van aanpak intensivering Toegankelijk Bankieren 2025 en verder, 14 mei 2025. Het plan is tot stand gekomen in een samenwerking met banken, belangenorganisaties, Geldmaat, Alliantie Digitaal Samenleven, de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en Betaalvereniging Nederland.

DNB en het Ministerie van Financiën elk acties aangekondigd om ervaren discriminatie aan te pakken. Zo werkt de NVB aan een standaard die banken moet helpen om ervoor te zorgen dat als mogelijk discriminerende gepercipieerde vragen niet of zo min mogelijk worden gesteld. Verder monitort het Ministerie van Financiën tot en met 2027 jaarlijks in hoeverre burgers discriminatie ervaren in hun interactie met banken en betaalinstellingen. In september 2025 stuurde ik u een voortgangsbrief over de stand van zaken van de acties.¹³ De Kamer wordt hierover in het najaar opnieuw geïnformeerd.

Risicogebaseerde standaarden en toegang tot een zakelijke betaalrekening

Het MOB stond in 2025 ook regelmatig stil bij de voortgang om tot een meer gerichte en meer risicogebaseerde antiwitwasaanpak te komen. Een belangrijke stap hierin zijn de standaarden die worden opgesteld door de NVB, in overleg met DNB.¹⁴ Deze standaarden helpen banken in hun klantonderzoek. Dit verbetert de toegang tot een betaalrekening voor zakelijke klanten en klanten krijgen minder vaak last van onnodige vragen. Ik vind het belangrijk dat banken samen met de NVB werken aan deze standaarden en dat deze voldoende worden geïmplementeerd. Uiteindelijk gaan de banken zelf over de risicogebaseerde invulling van hun Wwft-verplichtingen. De afgelopen jaren zijn hier al concrete stappen op gezet, maar ik zie nog ruimte voor verbetering. DNB houdt toezicht op de naleving van de Wwft en heeft daarbij aandacht voor de risicogebaseerde benadering. Mijn ministerie blijft maandelijks in gesprek met de sector – waaronder banken, DNB en FIU-Nederland – over de risicogebaseerde aanpak en de implementatie van de standaarden.

Het afgelopen jaar heb ik ingezet op verschillende sporen om de toegang tot een betaalrekening voor zakelijke klanten te verbeteren.¹⁵ De toegang tot een betaalrekening is onmisbaar voor consumenten en zakelijke klanten om deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Het is onacceptabel als sommige bonafide ondernemers, stichtingen en verenigingen met de grootste moeite een zakelijke betaalrekening kunnen openen of behouden. Er zijn verschillende stappen gezet. In december 2025 hebben de NVB en VNO-NCW en MKB-Nederland, samen met andere betrokken sectorpartijen, zoals Goede Doelen Nederland en Vrijwilligerswerk NL, convenantafspraken gemaakt om de toegang tot een basisbetaalrekening voor zakelijke klanten te verbeteren.¹⁶ Het doel is om de toegang tot betaalrekeningen voor zakelijke klanten te verbeteren door (1) de transparantie over de aanvraagprocedure en, indien van toepassing, de afwijzingsgrond te verbeteren; (2) aanvragers bewust te maken van het belang om tijdig informatie aan te leveren; (3) door het oprichten van een hulppunt. Het convenant bevat ook een inspanningsverplichting voor de betrokken aanbieders van een zakelijke betaalrekening om bonafide zakelijke klanten welwillend te helpen met het verkrijgen van een betaalrekening. In het convenant is opgenomen dat eventuele knelpunten in de beschikbaarheid van betaalrekeningen voor de doelgroep aan de hand van opgedane inzichten kunnen worden geagendeerd en geadresseerd in het MOB of andere relevante gremia.¹⁷

¹³ Kamerstukken II, 2025–2026, 32 013, nr. 310.

¹⁴ Te raadplegen via: <https://www.nvb.nl/themas/veilig-en-integer-financieel-stelsel/een-meer-risicogebaseerd-klantonderzoek/>.

¹⁵ Zie ook Kamerbrief Voortgang nieuwe anti-witwasaanpak, Kamerstuknummer II 2025/2026, 31 477, nr. 120.

¹⁶ NVB, Nieuwe afspraken moeten toegang tot zakelijke betaalrekening verbeteren, 16 december 2025.

¹⁷ Convenant verbeteren toegang zakelijke betaalrekeningen. Convenant-Zakelijke-betalrekening.pdf

Daarnaast is op 19 mei 2026 de Wet chartaal betalingsverkeer aangenomen, inclusief het amendement Toegang zakelijke betaalrekening. Met deze wet, die naar verwachting op 1 januari 2027 in werking treedt, is het wettelijk recht op een (basis)betaalrekening voor zakelijke klanten geborgd.¹⁸ Met de aanstaande wetgeving wordt tegemoet gekomen aan een aantal moties vanuit uw Kamer over het garanderen van een betaalrekening voor zakelijke klanten en het «ja-tenzij» principe te hanteren.¹⁹ Ook wordt deels het tweede onderdeel afgedaan van de motie Ildinga c.s. om banken op korte termijn te bewegen om (i) achterblijvende spaarrentes te verhogen, (ii) zowel consumenten als genoemde instellingen een basisbetaalrekening te garanderen, (iii) en geen of fors lagere kosten te berekenen voor bankrekeningen.²⁰ De overige onderdelen waren afgedaan in de Kamerbrief over de opvolging van de ACM-aanbevelingen uit december 2025. Hiermee doe ik ook mijn eerdere toezegging af waarbij ik de Kamer voor de zomer zou informeren over de eerste resultaten van het convenant en het overwegen van wetgeving op dit onderwerp.²¹

De aanstaande wetgeving heeft met het amendement overlap met het convenant dat eerder werd gesloten tussen de betrokken sectorpartijen. Momenteel zijn de sectorpartijen in overleg over de eventuele voortzetting van het convenant gezien de samenhang met de aanstaande wetgeving. Ik blijf inzetten op de verbeterde toegang tot een betaalrekening voor zakelijke klanten en ik zal de voortgang hiervan blijven monitoren.

Contant geld

De MOB-jaarrapportage geeft een weergave van diverse onderzoeken die zijn gedaan op het gebied van contant geld. De afgelopen tien jaar was er sprake van een sterke daling in het aantal contante betalingen aan de kassa. Uit onderzoek van DNB en Betaalvereniging Nederland²² blijkt dat het gebruik van contant geld aan de kassa in 2025 op 17% lag, twee procentpunt lager dan in 2024 (19%). De acceptatie van contant geld door toonbankinstellingen in 2025 is nog steeds hoog. Uit onderzoek²³ blijkt dat 4% van de winkels en andere fysieke verkooppunten eind 2025 aangaf geen contant geld te accepteren. In 2024 was dit 5%. Daarnaast heeft het MOB in 2025 de naleving van de afspraken uit het Convenant Contant Geld gemonitord.²⁴ In 2025 is voldaan aan zo goed als alle convenant-normen over de aantallen, spreiding en beschikbaarheid van Geldmaatautomaten.

Ik vind het belangrijk dat contant geld goed kan blijven functioneren als betaalmiddel. Om ervoor te zorgen dat contant geld bereikbaar, beschikbaar en betaalbaar blijft heb ik eind maart 2025 de Wet chartaal betalingsverkeer ingediend bij uw Kamer²⁵. Deze wet is op 19 mei 2026 aangenomen door de Eerste Kamer. Momenteel werk ik aan een onder-

¹⁸ Kamerstuk I, 2025–2026, 36 711, B.

¹⁹ De motie-Faddegon over voor alle financiële dienstverleners in alle redelijkheid een acceptatieplicht in te voeren voor alle Nederlandse rechtsvormen voor zover deze zich aan de Nederlandse wet houden (Kamerstuk 32 545, nr. 213); motie-Flach/Ildinga over bij banken aan te dringen op het principe van «ja,tenzij» als het gaat om het accepteren van zakelijke klanten, waarbij klanten alleen op concrete, wettelijke gronden geweigerd mogen worden (Kamerstuk 32 545, nr. 217).

²⁰ Kamerstukken II, 2024–2025, nr. 31 477, nr. 109.

²¹ Kamerstukken II 2025–2026, P-T007513.

²² DNB (2025), Betalen aan de Kassa.

²³ DNB (2025), Betaaluitingen in Nederland 2025.

²⁴ Dit convenant bevat afspraken over de bereikbaarheid, beschikbaarheid en acceptatie van contant geld. Ook gaat het in op het belang van een inclusief betalingsverkeer en de poortwachtersfunctie van banken in het kader van de Wet ter voorkoming witwassen en financieren van terrorisme.

²⁵ Tweede Kamer II, 2024–2025, 36 711, nr. 2.

liggend besluit waarin de eisen die aan de chartale infrastructuur worden gesteld nader worden uitgewerkt. Ik stuur het ontwerpbesluit na de zomer naar uw Kamer voor de voorhangprocedure. Ik streef ernaar de wet op 1 januari 2027 in werking te laten treden. Totdat deze wet in werking treedt, gelden de afspraken uit het Convenant Contant Geld. Daarnaast werk ik aan het besluit met uitzonderingen op de acceptatieplicht voor contant geld, waarbij ik rekening houd met de ruimte die de Europese acceptatieplicht gaat bieden voor dergelijke nationale uitzonderingen. Zodra de Europese eindteksten vaststaan, zal ik verdergaan met de voorhang bij uw Kamer en de verdere processtappen van het Besluit uitzonderingen verplichte acceptatie contant geld.

Maatschappelijk efficiënt betalingsverkeer

Naast dat het betalingsverkeer veilig, betrouwbaar en toegankelijk moet zijn, vindt het MOB het ook belangrijk dat het efficiënt functioneert en de kosten van betaaldiensten niet onnodig hoog zijn. Een van de onderwerpen die in dit kader wordt genoemd in de jaarrapportage is de Overstapservice. Eén van de aanbevelingen uit het ACM-rapport was om ook een overstapdienst voor spaarrekeningen in te richten. Het MOB gaf echter aan de toegevoegde waarde van een dergelijke overstapservice beperkt te vinden en hier daarom geen behoefte aan te hebben. Hier heb ik uw Kamer eind 2025 over geïnformeerd.²⁶ Andere onderwerpen die in dit kader aan bod kwamen, waren de migratie van iDEAL naar Wero, zorgen over Buy Now, Pay Later (BNPL) en schuldgewenning en -stapeling, aanpakken van IBAN-discriminatie en het gebruik van AI-toepassingen.

Europese ontwikkelingen in betalingsverkeer

Binnen het MOB is ook gesproken over Europese ontwikkelingen in het betalingsverkeer. Zo komen onder andere aan bod de Instant Payments Verordening en een voorstel voor een verordening voor het delen van financiële klantdata, het Financial Data Access Framework (FiDA).

Het MOB werd ook regelmatig geïnformeerd over de voortgang in de onderhandelingen over de totstandkoming van een digitale euro, waarover in een taskforce van het MOB steeds uitvoeriger wordt gesproken. Thema's als weerbaarheid, toegankelijkheid en strategische autonomie kwamen hierbij onder meer aan bod. In het MOB, en in de MOB-taskforce voor de digitale euro, werd stilgestaan bij de voorbereidingen die het Eurosysteem treft voor de introductie van een digitale euro. Het Eurosysteem zal in de tweede helft van 2027 starten met een pilot van twaalf maanden. Deze pilot is bedoeld om de technische en operationele gereedheid van de digitale euro te valideren en om praktijkervaring op te doen. Het Eurosysteem verwacht in 2029 technisch gereed te zijn voor de uitrol van de digitale euro. Het Eurosysteem zal pas overgaan tot invoering als er overeenstemming is bereikt over het wettelijk kader en dit in werking is getreden. Het Europees Parlement is momenteel nog in onderhandeling, waarna de triloogonderhandelingen van start zullen gaan. De Tweede Kamer wordt periodiek via de verslagen van de Eurogroep en Ecofinraad geïnformeerd over de voortgang.

Op 28 juni 2023 publiceerde de Europese Commissie een voorstel voor een herziene richtlijn betaaldiensten (PSD3) en een verordening betaaldiensten (PSR). Met PSD3 en PSR wordt beoogd om de tekortkomingen in het huidige regelgevend kader voor betaaldiensten (PSD2) aan te pakken en wordt een aantal verplichtingen geïntroduceerd met als doel om

²⁶ Tweede Kamer II, 2025–2026, 32 013, nr. 314.

consumenten beter te beschermen tegen fraude. Sinds de publicatie van het commissievoorstel is er door de Raad onderhandeld over de tekst. Op 27 november 2025 bereikten het Europees Parlement en de Raad een politiek akkoord. Hierover heb ik uw Kamer eind 2025 geïnformeerd.²⁷

Tot slot

De jaarrapportage 2025 van het MOB laat zien dat het Nederlandse betalingsverkeer zich blijft ontwikkelen in een dynamische nationale en Europese context. Daarbij blijft het van groot belang dat iedereen in Nederland toegang houdt tot veilige, betrouwbare en toegankelijke betaalmogelijkheden, zowel giraal als chartaal. De speerpunten van het MOB voor 2026 zijn dan ook het weerbaar en veilig maken van het betalingsverkeer, het verbeteren van de toegankelijkheid van het betalingsverkeer, het goed functioneren van contant geld als betaalmiddel, een efficiënt betalingsverkeer en het bijdragen aan het betalingsverkeer van de toekomst. Ik spreek mijn waardering uit voor de inzet van alle betrokkenen en zie uit naar de verdere voortgang en resultaten van het MOB, die ik met belangstelling zal blijven volgen.

De Minister van Financiën,
E. Heinen

²⁷ Tweede Kamer II, 2025, 36 712, nr. 4219.